

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Ügyszám: AJB-1915/2018
Előadó: dr. Mézes Norbert

EMLÉKEZTETŐ

az OPCAT Nemzeti Megelőző Mechanizmus mellett működő Civil Konzultációs Testület
2018. évi első üléséről

Melléklet: Napirend

Időpont: 2018. május 16. 09:30-11:30

Helyszín: Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, Lotz-terem

Jelen vannak:

Az AJBH részéről

Dr. Székely László,
Dr. Garamvári Miklós
Dr. Haraszti Katalin
Dr. Gilányi Eszter
Dr. Izsó Krisztina
Dr. Mézes Norbert
Dr. Rostás Rita
Dr. Sárközy István
Tóthné Kiss Klaudia

A meghívottak részéről:

Dr. Méhes Barbara (Validity Alapítvány)
Dr. Fiala-Butora János (Validity Alapítvány)
Dr. Farkas Gergely (Magyar Orvosi Kamara),
Dr. Víg Dávid (Magyar Helsinki Bizottság)
Dr. Kirs Eszter (Magyar Helsinki Bizottság)
Dr. Hárdy Lilla (Cordelia Alapítvány)
Dr. Milanovich Dominika (Társaság a Szabadságjogokért)
Dr. Purebl György (Magyar Pszichiátriai Társaság)

Haraszti K. tájékoztatta a jelenlévőket, hogy Fliegauf G. főosztályvezető úr távollétében az ülést ő fogja levezetni. Köszöntötte a II. Civil Konzultációs Testület (CKT) tagjait. A tagszervezetek jelenlévő képviselői a napirend tervezetét ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadták.

Székely L. köszöntött mindenkit, és kifejezte reményét, hogy a közös munka minden érintett számára eredményes lesz.

Haraszti K. elmondta, hogy 2017. december 8-án megérkezett az ENSZ Kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzési Albizottságának (SPT) 2017. évi magyarországi látogatásáról szóló, a nemzeti megelőző mechanizmusnak szóló jelentése (a továbbiakban: Jelentés). Az alapvető jogok biztosa a jelentést, illetve annak magyar nyelvű fordítását Hivatalának honlapján közzétette, és azt a jelenlévők is megkapták. A nemzeti megelőző mechanizmusnak (NMM) legkésőbb 2018. június 7-ig írásban kell a Jelentés észrevételeire és az ajánlásokra reagálnia. Az NMM válasza a Jelentéshez hasonlóan nyilvános lesz.

Az NMM valamennyi 2016. évi látogatásáról szóló jelentése elkészült, és azokat közzétette. Az NMM az előző CKT utolsó ülése óta 4 jelentést publikált, amelyeket a CKT tagok is megkaptak. Már a 2017-es látogatásokról szóló jelentések készülnek. A 2017. év végén, novemberben sor került még egy látogatásra a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben, a jelentés elkészítése folyamatban van. 2018-ban Nógrád megyében három rendőrségi fogvatartási helyszínen volt NMM látogatás. A 2018. évi látogatások kiemelt vizsgálati szempontja a kapcsolattartás.

A vizsgálati szempont kiválasztása során figyelembe vették a Magyar Ügyvédi Kamara egyik tagjának beadványait, aki a kapcsolattartással összefüggésben olyan problémákra hívta fel a figyelmet, mellyel védőként szembesült. Az NMM 2018. április 11-én, a CKT tagszervezetek képviselőinek részvételével műhelybeszélgetést tartott a látogatásokban közreműködő nem jogász szakértők számára. Az NMM számára fontos a visszajelzés, hogy a külső szakértők, illetve az őket jelölő civil szervezetek hogyan látják a közös munkát, és milyen javaslatokat tesznek annak javítása érdekében.

Az NMM feladatainak teljesítéséről szóló 2017. évi átfogó jelentés előkészítése folyamatban van, amelyet az Országgyűlés az alapvető jogok biztosának éves tevékenységéről szóló beszámoló keretében fog megvitatni.

Székely L. tapasztalatai szerint éves beszámolóját az országgyűlési képviselők – egy-két ügy kivételével – szerény érdeklődéssel fogadják.

Haraszi K. bemutatta az NMM új munkatársait. Tóthné Kiss Klaudia klinikai szakpszichológus jelölt, és korábban az IMEI-ben és a Budapesti Fegyház és Börtönben dolgozott. Mézes Norbert rendőrségi szakmai tapasztalattal rendelkezik.

Az NMM és munkatársai a CKT ülést követő héten a szlovén NMM meghívására Celjébe utaznak, ahol a fiatalkorúak büntetés-végrehajtási intézetében tett utánkötő látogatásának tapasztalatait fogják megvitatni, majd látogatást tesznek a helyi börtönben. 2018. június 21-én az alapvető jogok biztosa az osztrák NMM meghívására Ausztriába látogat. Az osztrák NMM-mel történő együttműködés keretében általában évente kétszer, egyszer az egyik, majd a másik ország területén tartanak közös látogatást, illetve tapasztalatcserét.

Kirs E. beszámolója szerint a fogvatartottak kapcsolattartásáról a Magyar Helsinki Bizottság konzultációt folytat a Legfőbb Ügyészséggel. A levélváltás során keletkezett szakmai anyagokat a honlapjukon közzétették. A zárkákban kialakított illemhelyek ügyében egyeztettek az Országos Rendőr-főkapitánysággal (ORFK). Tudomásuk szerint a munkák pénzügyi fedezete rendelkezésre áll, de még nem kezdődtek el az átalakítási munkálatok.

Sárközy I. megerősítette, hogy az NMM ajánlására az ORFK azt válaszolta, hogy kb. 300 millió Ft áll erre a célra rendelkezésre, azonban az illemhelyek zárkákba történő beépítése egy jóval nagyobb léptékű átalakítással jár majd, amelyet a szervezet reálisan 1-2 éven belül tud majd megvalósítani.

Haraszi K. szerint az NMM két szempont mérlegelésével választja ki az utánkötő látogatások helyszíneit. Az egyik szempont, hogy fennáll-e a sok embert érintő, súlyos visszásságok veszélye, mint egykor a tököli Fiatalkorúak Büntetés-végrehajtási Intézetében (ún. „high security” ügyek). Másrészt vannak olyan fogvatartási helyszínek, mint például a Platán Otthon, ahol az intézmény visszaköltözött az ideiglenes telephelyről a végleges székhelyre, és ott is indokolt volt megvizsgálni, hogy teljesülnek-e a jelentésben megfogalmazott ajánlások (ún. low-security ügyek). Nem tudja annak okát, hogy a Budapesti Rendőr-főkapitányság Fogdáján tartott utánkötő látogatás ellenére az NMM által kezdeményezett és a rendőrség által megígért változások miért nem történnek meg. Az NMM fontolóra veszi, hogy az ügyben személyes találkozó keretében egyeztet az illetékes rendőrségi fogvatartási helyek vezetőivel.

Kirs E. elmondta, hogy a Magyar Helsinki Bizottság munkatársai az előállítás, bilincselés szabályossága témakörében folyamatosan végeznek vizsgálatokat. Sajnálatos, hogy ezek kapcsán a Belügyminisztériummal nem tudtak sikeres párbeszédet kialakítani.

Gilányi E. elmondta, hogy a Belügyminisztériumnak a rendőrség fogvatartottak átszállításakor alkalmazott, automatikus bilincselési gyakorlatával kapcsolatos álláspontja szerint nem csak a fogvatartottak érdekeit kell nézni, hanem a rendőrök testi épségét, illetve biztonságát is szem előtt kell tartani.

Székely László szerint a probléma gyökere, hogy a rendőrség szolgálati szabályzata a rendőrségről szóló törvényben szereplő felhatalmazáson túlterjeszkedve további bilincselési okot hozott létre.

Kirs E. felvetette, hogy az NMM munkatársainak leterheltsége, a fluktuációs problémák miatt a CKT tagjait a látogatásokba és a jelentések tervezeteinek megírásába érdemes lenne bevonni. Hatékonyabb lehetne az NMM működése, ha a rendőrségi fogdák monitorozásában például a Magyar Helsinki Bizottság említett területen számottevő tapasztalatokkal rendelkező munkatársai is részt vehetnének.

Haraszi K. álláspontja szerint a fluktuáció fő oka a munkavállalók magasabb bérezési igénye. Az NMM a civil szervezetek kapacitását főként nem jogász szakértők kiválasztásakor és alkalmazásánál hasznosítja. Az alapvető jogok biztosáról szóló törvény (Ajbt.) különbséget tesz az NMM által a feladatra állandó jelleggel felhatalmazott köztisztviselő munkatársak és az eseti vagy állandó jelleggel felhatalmazott, közreműködő külső szakértők között. A közreműködő szakértők tekintetében az Ajbt. úgy rendelkezik, hogy az alapvető jogok biztosa a köztisztviselő munkatársak mellett eseti vagy állandó jelleggel más szakértőket is felhatalmazhat. A látogatásokban közreműködő külső szakértők csak a szakvéleményük elkészítéséhez szükséges adatokat jogosultak megismerni. A törvényben felsorolt, az alapvető jogok biztosát, mint nemzeti megelőző mechanizmust megillető jogosultságok teljes terjedelemben csak az állandó jelleggel felhatalmazott köztisztviselő munkatársakat illetik meg. A látogatásokról szóló jelentések tervezetének megírása az NMM felhatalmazott köztisztviselő munkatársainak feladata, azt nem lehet a civil szervezetek munkatársaira átruházni.

Kirs E. jelezte, hogy a Magyar Helsinki Bizottság fogvatartási helyek monitorozásában való részvételi szándékának célja, hogy munkatársaik a szakmai véleményüket, feljegyzéseiket analitikus részekkel kiegészítve eljuttatassák a látogatás vezetőjének, aki azt a saját meglátása szerint építhetné be a jelentésbe. Álláspontja szerint ez nem térne el az orvosszakértő közreműködésétől.

Haraszi K. rámutatott, hogy a nemzeti megelőző mechanizmus feladatainak teljesítése az alapvető jogok biztosának feladata, amelynek körében személyesen és az általa felhatalmazott munkatársai útján is eljárhat. A feladat ellátásához szükséges jogász szakértelem az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalában rendelkezésre áll. Az NMM a feladatai ellátásában közreműködő nem jogász szakértőket – elsősorban orvosszakértőket, dietetikusokat, tolmácsokat – esetleg, polgári jogi szerződéssel alkalmazza.

Székely L. hangsúlyozta, hogy az ítélet megszövegezéséhez a bíró sem alkalmaz külső jogi szakértőt, hiszen az ügy eldöntéséhez szükséges jogi ismeretekkel neki kell rendelkeznie.

Haraszi K. szerint az NMM eddigi tevékenysége során szerzett tapasztalatok szerint a nem jogász végzettségű köztisztviselő, például egy orvos a konkrét látogatás-előkészítését, a látogatáson való részvételt, illetve a szakvélemény megírását követően, a folyamatos hivatali munkába nem tud hatékonyan bekapcsolódni. Szándéka szerint az NMM az Ajbt. olyan módosítását kívánja kezdeményezni, mely szerint a betöltetlen orvosi álláshelyekre jogászokat lehessen alkalmazni. A nem jogász szakértőkre vonatkozó elvárások a civil szervezetek által jelölt külső szakértők alkalmazásával teljesíthetőek, ami nagyobb rugalmasságot és transzparenciát biztosít a feladat teljesítése vonatkozásában.

Kirs E. feltételezése szerint az Alapvető Jogok Hivatalának több mint száz jogász munkatársa közül nem mindenki ért a fogvatartási helyek monitorozáshoz. Amennyiben a civil szervezetek finansziális igény nélkül vennének részt a munkában, akkor az SPT elvárásainak megfelelően a jelentések is gyorsabban elkészülnének.

Haraszi K. rámutatott, hogy a jelentések tervezetének megszövegezése kapcsán hiányosak a kapacitások. Nincs olyan jogszabályi előírás, amelynek alapján az alapvető jogok biztosa az NMM hatáskörét akár a civil szervezetekkel, akár másokkal megoszthatná.

Ingyen senki sem dolgozhat az NMM feladatainak ellátásában. Ilyen esetben az ellenszolgáltatás nélkül végzett, önkéntes munkára vonatkozó jogszabályi előírásokat kellene alkalmazni.

Haraszi K. jelezte, hogy az OPCAT 26. cikke szerint létrehozott pénzalap lehetővé teszi az Albizottság által a tagállamok meglátogatását követően megfogalmazott ajánlások végrehajtásának és a nemzeti megelőző mechanizmusok oktatási programjai finanszírozásának segítségét. A 2018. évi pályázatok benyújtásának határideje február 28-án lejárt. Az alapvető jogok biztosa a Jelentésre adott válaszában kezdeményezte, hogy az SPT az OPCAT 11. cikk alapján képzéssel segítse az NMM kapacitásainak megerősítését. Az NMM a 2019. évi pályázatok ügyében a CKT valamennyi tagszervezetének képviselőjével egyeztetni fog.

Székely L. az NMM feladatkörében végzett tevékenysége kapcsán ismertette, hogy a Cseppkő Gyermekotthon igazgatója – az intézmény látogatásáról szóló jelentés megállapításai, illetve ajánlásai – az intézmény jó hírnevének megsértése miatt beperelte a Hivatalt. Az eljáró bíróság a keresetet első fokon elutasította, amely döntés ellen a felperes fellebbezést, a Hivatal ellenkérelmet és csatlakozó fellebbezést nyújtott be. A másodfokú eljárás folyamatban van. Az ügy precedensértékű lehet arra vonatkozóan, hogy a polgári bíróság az NMM bármely intézményre kedvezőtlen megállapításait, kritikai észrevételeit illetve ajánlásait személyiségi jogi szempontból felülvizsgálhatja-e.

Méhes B. kérdésére válaszolva **Haraszi K.** elmondta, hogy az NMM ideai tervei között szerepel több rendőrségi fogvatartási hely és büntetés-végrehajtási intézet meglátogatása is. Az NMM bármely fogvatartási hely működésére, illetve a fogvatartottakkal való rossz bánásmódra vonatkozó jelzést szívesen fogad. Kérte, hogy amennyiben a jelenlévők ilyen tényről vagy körülményről tudomást szereznek, tájékoztassák az NMM-et.

Dr. Székely László megköszönte a részvételt majd az ülést bezárta.

Budapest, 2018. május 30.

Készítette: dr. Mézes Norbert

Jóváhagyta: dr. Haraszi Katalin

Dr. Székely László s.k.

**ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE**

Ügyszám: AJB-1915/2018
Előadó: dr. Mézes Norbert

**Az OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus mellett működő
Civil Konzultációs Testület 2018. évi első ülésének napirendje**

(Budapest, 2018. május 16.)

- 09:30 **Regisztráció**
09:50 **Székely László az alapvető jogok biztosának köszöntője**
09:55 **A napirend elfogadása**
10:00 **Rövid beszámoló az OPCAT Nemzeti Megelőző Mechanizmus Főosztály legutóbbi
CKT ülés óta végzett tevékenységéről (Haraszti Katalin főosztályvezető helyettes)**
10:15 **A szervezetek bemutatkozása, problémafelvetés**
11:00 **Az ENSZ Kínzás Elleni Albizottságának (SPT) jelentése a nemzeti megelőző
mechanizmus tevékenységéről**
link: <http://www.ajbh.hu/en/opcat-SPT-jelentes-2017>
11:10 **Közös pályázati lehetőség a Különleges Pénzalapra**
11:20 **Egyéb**
11:30 **Székely László az alapvető jogok biztosának összegzése, az ülés zárása**